

Kedves Gróf Úr!

Végtelenül boldog vagyok, hogy a kedves Grófnő egészségi állapota lehetővé teszi hazajövetelüket. Úgy érzem, kötelességem, hogy ezzel kapcsolatban néhány körülményre felhívjam figyelmét.

Gróf Úr bizonyára jól tudja, hogy a pártok mai vezetőinek nem szívügye hazajövetelük. Ha az lenne, eleget tettek volna a politikai tisztesség legelemibb követelményének az elnökválasztás előtt. Megteszik, hogy hazahívják, mert a közvélemény rákényszeríti őket, és talán lelkipurdalásaik is vannak. Talán az illendőség szavára is hallgatnak – egy év után. Ismerem idehaza a dörgést, és úgy látom, mindegyik párt saját magának akarja megnyerni Gróf Urat, de úgy hogy politikáját helyeselje, de legalábbis hallgatólagosan elnézze. Great old mannek¹ szeretnék a pártvezérek megtenni, hogy ne zavarja cirkulusaikat. Hogy ez így van, lekontrollálhatja Gróf Úr Kéthly Annánál, aki legalább olyan jól ismeri a hazai politika boszorkánykonyháját, mint én. Mert az olyan keskeny vágányú, mint a legrégibb erdélyi vicinális vasút. Arra is gondolni kell, hogy a pártvezér urak eddigi politikájukat Gróf Úr tekintélyi szavával próbálnák approbáltatni vagy legalizálni a közvélemény felé.

Ez volt az egyik körülmény, amelyre figyelmét fel kellett hívnom. A másik a következő: a tömegek, melyek értetlenül állnak itt a Károlyi komplexussal szemben, hiszen a sajtó és a rádió útján nem szerezhettek helyes információt, sőt a legtöbb kérdésről semmi információt, rendkívül nagy várakozással tekintenek Gróf Úr hazajövele elé. Az infláció okozta gazdasági bajok, az élelmiszerínség, a korrupció olyan nehézzé teszik a tömegek mindennapi életét, hogy érthető, hogy súlyos helyzetük gyökeres megjavulását Gróf Úrtól várják. Abban bíznak, hogy ha hazaérkezik, minden jóra fordul.²

Ez a tény szerény megítélésem szerint bizonyos meggondolásra készítet. Meg kellene gondolni, nem volna-e helyesebb a békeszerződés megkötése után végleg hazajönni, és most csak pár hetes séjourra, amely idő elegendő volna arra, hogy Gróf Úr a helyszínen tájékozódjék a dolgok állása felől. Ez a pár hét egyébként mindenesetre jó volna magánügyeinek rendezésére. Ez utóbbiakkal kapcsolatban arra gondolok például, hogy a főváros közművelődési osztályának vezetője hozzám fordult azzal a kéréssel, hogy Gróf Úr mikor mondott le az Egyetem utcai ház tulajdonjogáról. Előadta, hogy neki kell előterjesztést tennie a ház „jelképes” átadására vonatkozólag, én szerintem azonban inkább a nem jelképes visszavételére nézve. Felvilágosítottam őt, hogy a legjobb tudomásom szerint Gróf Úr sohasem mondott le a házról, és módjában sem volt, hiszen elko-bozták, de szerény véleményem szerint olyan ingatlan, mint a szóban lévő Egyetem utcai ház vagy Parádfürdő nem illeszthető bele a földreformba, amelybe viszont már 1918-ban nemcsak belenyugodott, de azt úgy kezdeményezte, hogy a magyar parasztság még ma is úgy beszél Gróf Úrról, hogy „nem a másét ígérte, de a sajátját osztotta”.

Bölöni Györggyel úgy beszélünk meg, hogy ha indulásukról újabb távirat jön, Bécs-be utazunk Gróf Úrék elé, ha útlevelünkre megkapjuk a Szövetséges Ellenőrző Bizottságtól a vízumot. Ha ezt nem kapnók meg, akkor a magyar határon várjuk Önöket.

Szíveskedjék a Grófnőnek tiszteletteljes kézcsoókomat átadni, és vagyok Gróf Úrnak régi, igaz híve

Molnár Kálmán

Ui. Böhm már a hét végén Stockholmba utazik, állomáshelyére.

¹ Nagy öreg (angol).

² Lehet, hogy a levélíró saját helyzetében nagy fordulatot várt, de az utolsó két mondat nem tekinthető másnak, mint hízelgésnek. Más forrás nem mutat arra, hogy Károlyi hazatérése olyan várakozásokat ébresztett volna a népben, mint egyes híveiben.

234. MIKES GYÖRGY KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(London, 1946. május 1.)

Igen tisztelt, kedves Elnök Úr!

A tegnapi vacsorán¹ néhány halk felszólítás ellenére sem szólaltam fel, részben mert Elnök Úr már mint humoristát előre teljesen lehengerelt, részben pedig mert ez olyan további beszédáradatot indított volna el, amelytől úgy éreztem, helyesebb, ha megkímélem Elnök Urat. Mégis kikívánczok belőlem ez a levél, és szeretnék Elnök Úrtól néhány szóban kissé személyesebben is elbúcsúzni.

A Havas Bandival felmerült kis nézeteltérésben én Elnök Úrral tartok, és bevallom, hogy legalábbis visszatekintve, az emigrációnak minden percét élveztem, bombákkal, szárnyas bombákkal és magyar politikai vitákkal együtt. És ahogy a kis Havas Gábor – akit Elnök Úr tegnap a társaság díszszónokául jelölt ki – egész életében elmondhatja majd: „Én voltam az a kisfiú, aki Károlyi Mihállyal repültem haza, amikor ő 27 év után hazatért Magyarországra” – ugyanúgy számomra is felejthetetlen élmény marad, hogy Elnök Urat ilyen közlőrl és ilyen jól ismertem. Elnök Úrról, a politikusról, államférfiről és történelmi figuráról most sokat fognak beszélni – valószínűleg jóval többet, mint Elnök Úr maga szeretné –, és ezért talán nem veszi rossz néven, ha megjegyzem: én leginkább és a legélénkebben a tegnapi esti Elnök Úrra fogok visszaemlékezni, amikor már nem lesz londoni lakos – arra a kedves, derűs, ellenállhatatlan emberi humorra és bölcsességre, amellyel nemcsak a világ nagy dolgait szemléli (mert ez még könnyebb), de a saját élete legnagyobb eseményeit is. Mindig meghatott, hogy Elnök Úr a földkérdésről vagy a magyar és a nemzetközi politika kérdéseiről olyan személyes indulattal, szenvedélyes őszinteséggel tudott beszélni, mint a legintimebb magánügyéről²; talán még jobban meghat, hogy a legintimebb magánügyéről² (ami mellékesen egy egész nemzet magánügye is) ilyen humoros szemhunyorítással beszél, mintha egy III. Napóleon korabeli történelmi anekdotát mondana el. És bocsássa meg, Elnök Úr, de személyes emlékeim közül is egyik legkedvesebb az lesz, hogy bár a Magyar Tanács sok tagjától akart Elnök Úr időnként megszabadulni, de én voltam az egyetlen, akit személyesen akart kilökní, mert megkérdése nélkül leadtam³ egyszer egy üzenetét.

De nem folytatom. Ennek a levélnek csak az a célja, hogy Elnök Úr érezze, milyen szeretettel és mennyi jókívánsággal búcsúzom Öntől, és hogy milyen kimondhatatlanul boldog vagyok, hogy végre megértük ezt a Magyarországot, amely minden vidékiessége, nehézsége, gyermekbetegsége és szépséghibája ellenére is úgy várja Károlyi Mihályt, ahogy várja. Ha minden jól megy, júliusban hazautazom, és ha megengedi, felkeresem az Elnök Urat a legfrissebb londoni hírekkel.

Az Elnöknének is a legjobbakat kívánom és kezét csókolom.

Igaz, őszinte híve:

¹ A hazatérő Károlyi Mihály tiszteletére londoni hívei által 1946. április 30-án rendezett vacsoráról van szó.

² A „magánügy” feltehetőleg Károlyi mellőzése az elnökválasztáson.

³ A BBC-ben.